Muistio

Sonja Landes (VNK)

19.10.2026

EU/17/2026
EU/17/2026-VNK-50

Eurooppa-neuvosto 15.-16. lokakuuta 2026

Lokakuun Eurooppa-neuvoston asialistalla olivat kilpailukyky, Ukraina, Moldova, tuleva monivuotinen rahoituskehys, Lähi-itä, Euroopan puolustus ja turvallisuus, muuttoliike, laajentuminen ja uudistukset sekä muut asiat. Pitkältä asialistalta keskusteluiden fokukseen nousivat kilpailukyky ml. energian hinnat, Ukraina sekä Euroopan puolustus ja turvallisuus, tuleva monivuotinen rahoituskehys ja laajentumiskysymykset.

Kilpailukyvyn osalta Eurooppa-neuvosto käsitteli käynnissä olevia toimia EU:n kilpailukyvyn vahvistamiseksi ja tarkasteli yksi Eurooppa, yhdet markkinat -tiekartan täytäntöönpanon edistymistä ja kiirehti eteenpäin toimia sisämarkkinoiden syventämiseksi.
Eurooppa-neuvosto muistutti yleisestä tavoitteesta vähentää EU:n riippuvuutta epävakaista fossiilisten polttoaineiden markkinoista ja korosti, että energiasiirtymä on edelleen tehokkain strategia saavuttaa muun muassa Euroopan strateginen riippumattomuus ja alentamaan energian hintoja rakenteellisesti. Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota tarkastelemaan ja tarvittaessa esittämään lisätoimenpiteitä energian hintojen jyrkkään nousuun puuttumiseksi lyhyellä aikavälillä.
Globaalien makrotaloudellisten epätasapainojen osalta Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota jatkamaan tulossuuntautuneita vuoropuheluja, hyödyntämään tehokkaasti EU:n välineitä ja vahvistamaan kiireellisesti EU:n välineistöä uusilla välineillä, jotta näihin epätasapainoihin voidaan puuttua paremmin.

Eurooppa-neuvosto kävi keskustelun Ukrainan presidentti Zelenskyin kanssa. Eurooppa-neuvosto vahvisti tukensa Ukrainan kansalle sen kohdatessa Venäjän erityisen raakoja hyökkäyksiä.
Eurooppa-neuvosto kehotti toteuttamaan kiireellisiä lisätoimia Ukrainan ilma- ja ohjuspuolustusvalmiuksien, kriittisen infrastruktuurin ja energiajärjestelmän häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi talven edellä.
Eurooppa-neuvosto vahvisti sitoutumisensa Ukrainan kiireellisiin rahoitustarpeisiin. Komissio tulee tekemään päivitetyn arvion rahoitustarpeista.
Eurooppa-neuvosto kehotti panemaan nopeasti ja tehokkaasti täytäntöön venäläisiä entisiä taistelijoita koskevan viisumikiellon.

Moldovan tasavallan ja Ukrainan osalta Eurooppa-neuvosto pani tyytyväisenä merkille 2. ja 3. klusterin avaamisen jääden odottamaan kahden viimeisen klusterin avaamista.

Tulevan monivuotisen rahoituskehyksen osalta Eurooppa-neuvosto kävi keskustelun Irlannin valmisteleman neuvottelulaatikon pohjalta. Aiheeseen palataan Eurooppa-neuvoston tulevissa kokouksissa.

Euroopan puolustuksen ja turvallisuuden osalta korostui Venäjän lisääntyneet hybridihyökkäykset sekä tarve nopeuttaa kiireellisesti toimia Euroopan puolustusvalmiuden kasvattamiseksi. Venäjän toiminta tuomittiin ja sen toimiin on vastattava. Esillä olivat lisätoimenpiteet kuten viisumivaatimusten tarkastaminen ja tiukentaminen.

Lähi-idän osalta päätelmissä huomioitiin laajasti eri alueita: Iran, Jemen, Gaza/Länsiranta, Libanon sekä Syyria. Kärkenä oli huoli alueen turvallisuustilanteesta sekä sen huononemisesta. Keskeistä on kunnioittaa kansainvälistä oikeutta ja osallistua diplomaattisiin ponnisteluihin jännitteiden lieventämiseksi.

Muuttoliikkeestä käytiin strateginen keskustelu Euroopan unionin kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta muuttoliikkeeseen sekä arvioitiin aiempien päätelmien täytäntöönpanoa. Lisäksi esillä oli komission aikomus kehittää hätätilakehys tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa.

Muissa asioissa huomioitiin etenkin arktisen alueen merkitys Euroopan turvallisuudelle ja varaudelle sekä Rovaniemen European Arctic Summit.

Pääministeri Orpo tapasi kahdenvälisesti Ukrainan presidentti Zelenskyiä sekä osallistui kokousta valmisteleviin pienryhmiin.

Lokakuun Eurooppa-neuvoston asialistalla olivat kilpailukyky, Ukraina, Moldova, tuleva monivuotinen rahoituskehys, Lähi-itä, Euroopan puolustus ja turvallisuus, muuttoliike, laajentuminen ja uudistukset sekä muut asiat.

Kilpailukyvyn osalta Eurooppa-neuvosto käsitteli käynnissä olevia toimia EU:n kilpailukyvyn vahvistamiseksi ja tarkasteli yksi Eurooppa, yhdet markkinat -tiekartan täytäntöönpanon edistymistä. Erityisesti esillä olivat 28. yhtiöoikeusjärjestelmän, teollisuutta vauhdittavan säädöksen, Euroopan verkkopaketin sekä digitaali- ja ympäristöalan ja autoteollisuuden yksinkertaistamispakettien vauhdittaminen. On saatava kiireellisesti aikaan ratkaisevaa edistymistä sisämarkkinoiden syventämisessä ja yhdentämisessä poistamalla mm. jäljellä olevia esteitä.

Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota tarkastelemaan ja tarvittaessa esittämään lisätoimenpiteitä energian hintojen jyrkkään nousuun puuttumiseksi lyhyellä aikavälillä. Meneillään olevan päästökauppajärjestelmän uudelleentarkastelun yhteydessä ja Euroopan teollisuuden kilpailukyvyn tukemiseksi Eurooppa-neuvosto toisti, että on kiireellisesti varmistettava toimivat, avoimet ja ennakoitavat hiilimarkkinat, suojauduttava tehokkaasti hiilivuodolta, vähennettävä hiilen hinnan epävakautta ja lievennettävä sen vaikutusta sähkön hintoihin samalla, kun säilytetään päästökauppajärjestelmän keskeinen rooli ilmasto- ja energiasiirtymässä asettamalla hiilidioksidipäästöille markkinapohjaisen hintasignaalin, joka edistää investointeja ja innovointia. Eurooppa-neuvosto muistutti yleisestä tavoitteesta vähentää EU:n riippuvuutta epävakaista fossiilisten polttoaineiden markkinoista ja korosti, että energiasiirtymä on edelleen tehokkain strategia pyrittäessä saavuttamaan Euroopan strateginen riippumattomuus, vahvistamaan häiriönsietokykyä, alentamaan energian hintoja rakenteellisesti, toimittamaan tulevaisuuden talouden tarvitsemaa puhdasta, runsasta ja kotimaista energiaa, nopeuttamaan sähköistämistä ja ottamaan käyttöön uusiutuvia ja vähähiilisiä energialähteitä, verkkoja ja energian varastointia sekä edistämään energiatehokkuutta.

Globaalien makrotalouden epätasapainojen osalta Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota jatkamaan tulossuuntautuneita vuoropuheluja, hyödyntämään tehokkaasti EU:n välineitä ja vahvistamaan kiireellisesti EU:n välineistöä uusilla välineillä, jotta näihin epätasapainoihin voidaan puuttua paremmin.

Ukrainan osalta vahvistettiin täysi tuki Ukrainan kansalle sen kohdatessa Venäjän tekemiä erityisen raakoja hyökkäyksiä. Eurooppa-neuvosto kehotti toteuttamaan tehostettuja lisätoimia ja koordinointia Ukrainan ilma- ja ohjuspuolustusvalmiuksien, sen kriittisen infrastruktuurin ja energiajärjestelmän häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi kiireellisesti talveen varautumiseksi. Venäjä käyttää jälleen elintarvikkeita aseena

ja heikentää maailmanlaajuista ruokaturvaa. Eurooppa-neuvosto kehotti palauttamaan välittömästi kaiken siviilimerenkulun ja kaikkien kauppa-alusten turvallisen kulun Mustallamerellä.

Euroopan unioni tukee kattavaa, oikeudenmukaista ja kestävää rauhaa Ukrainassa. Eurooppa-neuvosto kehotti Venäjää pyrkimään aidosti rauhaan ja hyväksymään täydellisen, ehdottoman ja välittömän tulitauon sekä käymään merkityksellisiä neuvotteluja oikeudenmukaisen ja kestävän rauhan saavuttamiseksi. Euroopan unioni ja jäsenvaltiot ovat valmiita osallistumaan vankkojen ja uskottavien turvatakuiden antamiseen Ukrainalle, erityisesti halukkaiden koalition kautta ja yhteistyössä Yhdysvaltojen kanssa. Euroopan unioni aikoo edelleen päättäväisesti jatkaa ja entisestään lisätä Venäjän painostamista, jotta se lopettaisi raa'an hyökkäyssotansa ja kävisi merkityksellisiä neuvotteluja rauhan saavuttamiseksi. Eurooppa-neuvosto kehotti panemaan nopeasti ja tehokkaasti täytäntöön venäläisiä entisiä taistelijoita koskevat toimenpiteet ja toteuttamaan lisätoimenpiteitä kumppaneiden kanssa koordinoiden, jotta voidaan muun muassa vähentää Venäjän energiatuloja, tukkia tosiasiallisesti porsaanreiät, torjua säännösten kiertämistä sekä hillitä varjolaivaston toimintaa ja heikentää sen liiketoimintamallia.

Eurooppa-neuvosto oli tyytyväinen Ukrainalle vuosiksi 2026 ja 2027 myönnetystä 90 miljardin euron Ukrainan tukilainasta parhaillaan suoritettaviin maksuihin. Eurooppa-neuvosto oli edelleen sitoutunut vastaamaan Ukrainan kiireellisiin rahoitustarpeisiin yhdessä kansainvälisten kumppaneiden kanssa ja odotti tältä osin mielenkiinnolla komission ja IMF:n päivitettyä arviota ja palaa tähän aiheeseen oikea-aikaisesti. Eurooppa-neuvosto korosti, että on tärkeää jatkaa toimia sotilaallisen tuen antamiseksi Ukrainalle.

Eurooppa-neuvosto tuomitsi Venäjän laittomasti väliaikaisesti miehitetyillä Ukrainan alueilla järjestämät niin kutsutut ”vaalit”, kehotti jälleen kaikkia maita lopettamaan välittömästi kaiken suoran tai välillisen avun Venäjälle ml. kaksikäyttötuotteet ja niiden komponentit, vahvisti sitoutumisensa toimiin, joilla varmistetaan täysi vastuuvelvollisuus sotarikoksista, totesi Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tilapäisen suojelun jatkamisen maaliskuuhun 2028 asti sekä toisti sitoutumisensa Ukrainan jälleenrakentamiseen.

Moldovan tasavallan ja Ukrainan osalta Eurooppa-neuvosto pani tyytyväisenä merkille temaattisten kokonaisuuksien (klusterien) 2. ja 3. avaamisen sekä odotti myös muiden kokonaisuuksien avaamista ansioihin perustuvan lähestymistavan mukaisesti.

Tulevan monivuotisen rahoituskehyksen osalta Eurooppa-neuvosto kävi keskustelun Irlannin valmisteleman neuvottelulaatikon pohjalta tasapainoiseen kompromissiin tarvittavista keskeisistä tekijöistä. Jos sopimukseen päästään ennen vuoden 2026 loppua, säädökset voitaisiin hyväksyä vuonna 2027 ja varmistaa näin, että EU:n rahoitus tavoittaa edunsaajat keskeytyksettä tammikuussa 2028.

Lähi-idän osalta päätelmissä Eurooppa-neuvosto ilmaisi vakavan huolensa nykyisestä turvallisuustilanteesta ja tilanteen jatkuvasta sotilaallisesta kärjistymisestä alueella. Euroopan unioni painottaa edelleen tarvetta kunnioittaa kansainvälistä oikeutta ja osallistuu tiiviissä yhteistyössä alueen kumppaneiden kanssa diplomaattisiin ponnisteluihin jännitteiden lieventämiseksi ja rauhan ja vakauden varmistamiseksi Lähi-idässä. Eurooppa-neuvosto kehotti kaikkia toimijoita lopettamaan vakautta horjuttavat toimet ja toisti, että merenkulun vapaus ja merellinen turvallisuus on ehdottomasti varmistettava kansainvälisen oikeuden ja YK:n merioikeusyleissopimuksen mukaisesti. Nykytilanne uhkaa johtaa pysyviin häiriöihin maailmanlaajuisissa toimitusketjuissa, erityisesti energian, lannoitteiden ja elintarvikkeiden osalta, mikä olisi erittäin haitallista talouksille ja haavoittuville väestöryhmille kaikkialla maailmassa.

Iranin osalta Eurooppa-neuvosto tuomitsi jyrkästi Iranin iskut alueen maihin, kaikki toimit merenkulun estämiseksi Hormuzinsalmella ja Iranin hallinnon omaan kansaansa kohdistamat väkivaltaisuudet sekä toisti ettei Iran saa koskaan antaa hankkia ydinasetta.
Jemenin osalta Eurooppa-neuvosto tuomitsi huthien sotilaallisen toiminnan ja siviilimerenkulkuun kohdistuvat iskut sekä palautti mieleen EU:n meripuolustusoperaatio EUNAVFOR ASPIDESin roolin.
Gazan/Länsirannan osalta Eurooppa-neuvosto vahvisti tukensa kahden valtion ratkaisulle, toisti huolensa tilanteen heikkenemisestä ja tuhoisasta humanitaarisesta kriisistä sekä korodsti YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2803 roolia. Eurooppa-neuvosto piti valitettavana ilmoitusta Palestiinan

vaalien lykkäämisestä. Esillä olivat myös Israelin yksipuoliset toimet läsnäolon laajentamiseksi Länsirannalla.
Libanonin osalta esillä olivat Libanonin ja Isralien puitesopimuksen ja YK.n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1701 toimeenpano. EU jatkaa Libanonin kansan tukemista.
Syyrian osalta Eurooppa-neuvosto tuki rauhanomaista, osallistavaa ja syyrialaisjohtoista siirtymää.

Eurooppa-neuvosto kävi strategisen keskustelun **laajentumisesta ja sisäisistä uudistuksista**. Laajentuminen on edelleen tärkeä geostrateginen investointi rauhaan, turvallisuuteen, vakauteen ja vaurauteen. Liittymisprosessi perustuu ansioihin, ja jokainen ehdokasmaa etenee oman edistymisensä perusteella. Niin tulevien jäsenvaltioiden kuin EU:nkin on oltava valmiina, kun uuden laajentumisen mahdollisuus toteutuu. Eurooppa-neuvosto oli tyytyväinen Montenegron kanssa tehtävän liittymissopimuksen laatimistyöhön ja pani merkille neuvoston puheenjohtajavaltion Irlannin aikomuksen pyrkiä jäljellä olevien neuvottelulukujen väliaikaiseen sulkemiseen, sillä edellytyksellä, että Montenegro on pannut täytäntöön vastaavat uudistukset.

Euroopan puolustuksen ja turvallisuuden käytiin keskustelua Ukrainan yhteydessä. Päätelmissä korostui Venäjän lisääntyneet hybridihyökkäykset sekä tarve nopeuttaa kiireellisesti toimia Euroopan puolustusvalmiuden kasvattamiseksi. Eurooppa-neuvosto tuomitsi jyrkästi Venäjän lisääntyvän toiminnan ja vahvisti horjumattoman sitoutumisensa kaikkien jäsenvaltioiden turvallisuuteen. Venäjän toimiin on vastattava. Eurooppa-neuvosto kehotti toteuttamaan lisätoimia selviytymiskyvyn vahvistamiseksi, varautumisen parantamiseksi sekä kriittisen infrastruktuurin suojelemiseksi. Tältä osin harkitaan kiireellisesti lisätoimenpiteitä, kuten uusia rajoittavia toimenpiteitä sekä Venäjän kansalaisia koskevien viisumivaatimusten ja -politiikan tarkistamista ja tiukentamista.
Esillä olivat myös muun muassa sotilaallista liikkuvuutta koskevan ehdotuksesta sopiminen sekä itäisen sivustan hankkeen jatkaminen.

Eurooppa-neuvosto kävi strategisen keskustelun Euroopan unionin kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta **muuttoliikkeeseen** ja arvioi aiemmin antamiensa päätelmien täytäntöönpanon edistymistä muun muassa komission puheenjohtajan kirjeen pohjalta. Esillä oli myös komission aikomus kehittää hätätilakehys tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa. Muuttoliikeaiheeseen palataan jossakin tulevassa kokouksessa.

Muiden asioiden osalta Eurooppa-neuvosto korosti päätelmissään **arktisen alueen** strategista merkitystä Euroopan ja koko maailman turvallisuudelle ja varaudelle sekä tarvetta tehostaa edelleen EU:n sitoutumista turvallisen, rauhanomaisen ja resilientin arktisen alueen edistämiseen. Eurooppa-neuvosto pani myös merkillä Rovaniemellä 13.-14. syyskuuta pidetyn eurooppalaista arktista aluetta koskevan huippukokouksen.

Esillä olivat myös **Ceutan ja Melillan tilanne** sekä **turvallisempi digitaalinen ympäristö** koskien Euroopan koskien demokratioiden selviytymiskykyä, disinformaatiota ja alaikäisten suojelua digitaalisessa ympäristössä.

Eurooppa-neuvosto painotti olevan tärkeää, että kaikki EU:n jäsenvaltiot osallistuvat Antalyassa Turkissa järjestettävään **YK:n ilmastonmuutoskonferenssiin** (COP31).

Kansainvälisen oikeuden noudattamisen osalta Eurooppa-neuvosto piti erittäin valitettavana Yhdysvaltojen ilmoitusta pakotteiden määräämisestä Kansainvälistä rikostuomioistuinta vastaan sekä kehotti Yhdysvaltoja kumoamaan toimenpiteet.

Liitteet
Jakelu
Tiedoksi